

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanie opoldne, večerno izdanie pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipolom“ z novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 6 60
pol leta 6 „ 60 „ 3 30
četrť leta 3 „ 40 „ 1 70
Posanične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja redovno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanie).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnishtvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnništvo.

Oglaš in poslanice
se računajo po peti vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglasne je plačati loco Gorica.
„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obseznih 5 do 6 po ter stane vsletno 1 gl. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. peti vrstica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

„Gorica“ — proti dr. Staniču.

Človek ne bi verjel, da je mogoča tolika brezobraznost in tolika hinavščina, kolikor je dokazuje „Goričanska“ banda nasproti — dr. Staniču!

Poglejmo!

V »Soči« smo že povedali, da je bila ponujana kandidatura v imenu »Sloge« — dr. Staniču. To se je zgodilo še celó včeraj teden malo pred izredno nujnostno sejo »Sloginega« odbora, v kateri pa je bila pogojno sprejeta kandidatura c. kr. prof. Ivana Berbuča, ker dr. Stanič ni hotel kandidovati pod »Slogino« zastavo, ki je danes le zastava razpora in grdega osebnostnega poboja, za katero koraka le maloštevilna in danes v deželi nemerodajna »Goričanska« banda! V dr. Staniču so videli najbolj sposobnega in za sedanjí čas edino možnega kandidata, seveda le s pogojem, da — reši potopa »Goričansko« ladijo.

Ker dr. Stanič ni sprejel Gregorčičevega blagoslova, je postal nakrat nesposoben za državnega poslanca. Dr. Gregorčič se je skril za dopisnika »z dežele«, ki odklanja kandidaturu dr. Staniča na impertinenten način, zadiraje se celó v osebne zadeve o kavalirskem življenju in njegovih — vilah, kakor da bi bila za goriške Slovence nesreča, ako imamo med seboj tudi premožnih mož!

Mi, ki vemo, kakó rada bi »Gorica« objela dr. Staniča kot svojega pristaša, smo kar debelo gledali črno na belem, kakó ga je zdaj zavratno zgrabila na jako delikatni strani, proti čemu se pošten človek niti braniti ne more. Kakó naj imenujemo toliko hinavščino?! Ali bi bil dr. Stanič kaj slabši poslanec, ako ne dobí poprej Gregorčičevega »žegna«? — Kakor hitro je dr. Gregorčič ponujal kandidaturu v imenu »Sloge« — dr. Staniču, je s tem sam najsijajnejše pobil vse poznejše zavratno udrihanje po njem! S tem smo najbolje odgovorili na na-

pade v zadnji »Gorici«, ker se je že ob jednem spomnila tudi »Soče«, češ: da je »Sočin« kandidat.

Pa še nekaj!

V »Soči« 9. t. m. smo rekli o dr. Staniču:

„Mi ga ne štejem med svoje pristaše, kakor bi ga najbrže ne štela nobena stranka, ker je stal doslej sploh vsemu političskemu življenju docela v strani. Govorilo pa se je o samostojni kandidaturi dr. Staniča, in taki bi mi »Sočani« — ne nasprotovali. Razlogi so pač različni! Seveda nam ni merodajno to, ali dr. Stanič pridno hodi v cerkev ali ne, tudi nismo gledali njegovih hib, kakor »P. L.«, marveč ogleдали smo si njegove sposobnosti in prednosti, ki ga kakor nalašč za sedanjó dobo priporočajo za poslanca. Mož je, lahko rečemo, talent; zna biti tudi diplomat ob potrebi, pa tudi do skrajnosti odločen in brezobziren; gmotno je docela samostojen..... Kaj hočemo boljšega kandidata za sedanjó dobo? Da bi se skazal v politiki, doslej še ni imel prilike. Morda bi ne bilo napačno, ako bi ga poslal narod na poskušnjo. Ako se ne sponese, saj bo največ 3 leta na Dunaju, potem si narod lahko izbere koga drugega! — Evo, to so razlogi, da smo nekako zadovoljno sprejeli na znanje samostojno kandidaturu dr. Staniča! Podpirali bi ga seveda le pod gotovimi pogoji..... tlake ne bomo delali tudi njemu ne.“

S tem smo gotovo dovolj označili svoje stališče nasproti dr. Staniču. Vsakdo, ki količkaj pozna razmere, je dejal, da smo zavzeli pravo stališče, kajti dr. Stanič je v politiki popolnoma »homo novus«, brez preteklosti, a ima vse sposobnosti, da si ustvari prav lahko lepo prihodnost. Ker smo torej žuli o njegovi samostojni kandidaturi, smo jo sprejeli le z veseljem na znanje, ker želimo, da ostane dr. Tuma v Gorici, kjer je jako potreben, dasi ima on danes večino volilcev na svoji strani, ako le hoče nastopiti. Iz mnogih občin so došle celó

odločne zahteve, da mora kandidovati. Naj se »Gorica« le širokousti, kolikor hoče, a resnica je, da dr. Tuma bi dobil — dve tretjini vseh glasov! Kakor tudi bi radi privoščili »Goričanski« kliku to najgorostasnišo zaušnico, vendar bi raje videli, da ostane dr. Tuma doma na delu, kakor doslej, a na Dunaj naj bi šel v domačem našem razkolu nekompromitovan mož. Ker smo torej doznali, da bi se dr. Stanič samostojno predstavil volilcem.... smo bili takoj zanj in smo še danes, dokler bo zvest svojemu načelu, katero si je postavil.

»Gorica« je priobčila cel predal dolg sestavek, ki se norčuje z našimi besedami...: »Ako se ne sponese (dr. Stanič), saj bo največ tri leta na Dunaju, potem si narod lahko izbere koga drugega....«

Gregorčičev list naj se le norčuje, kolikor hoče, toda naše besede so povsem resne; prepričani smo, da bi jih rabil dr. Gr. sam, ako bi bil v srečnem položaju, da bi smel priporočati dr. Staniča. — Saj je znano, da jeden ali drugi ima pomisleke tudi proti najboljšemu kandidatu: tem so predvsem veljale naše besede, pa tudi drugim volilcem, kateri bi se utegnili varati v svojih pričakovanjih! — »Gorica« si torej lahko vtakne izrodke svoje slabe dovtipnosti za zrcalo, kajti dejstva ji kmalu preženó vso voljo za take norčije!

Kakor smo torej videli, se je »Gorica« prav zavratno zakadila v dr. Staniča, ker je bila menda že gotova, da zmaga s svojim kandidatom. Toda že izid prvotnih volitev do včeraj jo je lahko poučil, da je odklenkalo prof. Berbuču za vselej. — Kakor je morala »Gorica« vgrizniti v kisljabelko 3. t. m. v veleposestvu, takó bo morala — 29. t. m. za državni zbor! »Gute Miene zum bösen Spiele!« — kaj hočete, ne bo drugače: ali pa žalostno pogoreti s svojim ljubčkom — prof. Berbučem!

Marta, utopljenčeva mati, je tisto jutro s svojo culo pod pazduho prišla slovó jemati od grofove družine, v katero je bila takó prijazno in ljubeznjivo sprejeta.

Ermelinda ji je bila rekla, da more ostati z možem v njeni hiši, če ji je drago. Miha je skoro bil pripravljen; a dobra starka ga je odvedla nekoliko v stran, in mu dejala.

»Slišite, Miha, tisti kratki čas, kateri nas Bog pusti še živeti, nas že on previdi, kakor do sedaj. Kadar je naš ubogi Arrigozzo — Bog daj mir njegovi duši! — bil majhen, in sem ga še dojila, saj se spominjate, so bile slabe letine, še bolj, nego sedaj; in vendar — ali nas je tedaj božja previdnost zapustila? ali smo bili komu v težavo in napotje? Imaš, hvala Bogu, še vedno dobre oči in prste! bom predla celi dan in tudi po noči, če bo treba; si bom odganjala spanec, in bomo že shajali.

Mi smo priprosti ljudje, vajeni prestajati vsakoršno pomanjkanje, le gosposkega ponosa in trm bi ne mogli trpeti. Naše žuljave noge so sicer dobro vajene boste hoditi po grušču in trnju, a čizmi bi jih ogulili....

Naša narodna organizacija.

(Članek izven uredništva).

VII.

Sedaj, ko se splošno, in posebno v „Soci“, poudarja važnost trgovskega in obrtnega stanu, se celo priporoča posebna organizacija veleposestnikov, se opaža od mnoge strani, da preziramo organizacijo kmetijskega stanu, dasi je ta stan najbolj mnogostevilen in je temelj našega narodnega života. Vsakdo mora spoznavati istino te trditve, in tudi mi, pisaje to članke in zahtevaje v prvi vrsti organizacijo trgovskega in drugih stanov, trdimo isto, da brez zboljšanja stanja malega posestva nimamo boljše bodočnosti. Ali baš zato, ker imamo pred očmi splošen napredek, in posebej napredek velike mase naroda kot celokupnosti, zato iščemo po onih sredstvih, po katerih najprej pridemo do splošnega napredka in do zboljšanja položaja našega srednjega stanu in široke mase. Ker je državna uprava dala umeteljno premoč trgovcem in obrtnikom ter veleposestnikom, in je edino po tem potu mogoče priti do upliva v deželi, in je zopet edino po tem uplivu mogoče dosledno in neprenehoma dejavovati na zboljšanje malega posestva, ravno zaradi tega se mora vsak politik baviti pred vsem s tem, kako vesti do posebnega razvoja trgovce, obrtnike in veleposestnike. Kedar homo imeli moč, dejati sami deželne zakone, dajati podporščine za naše potrebe, potem pač bode najimennitnejša naloga naših javnih korporacij, da se lotijo zboljšanja stanja našega malega posestnika. Pa ne le zato, ker je trgovec, obrtnik in veleposestnik uplivenjši politični cinitelj kakor mali posestnik, smo se bavili v prvi vrsti z organizacijo trgovstva in obrtništa, ampak tudi zato, ker je največja rana na životu narodnogospodarskem našega malega posestnika ta, da je pri nakupovanju in spečavanju odvisen od tujega trgovca in izkoriščevalca, ali pa mu manjka pravega odvoza in privoza njegovih pridelkov in surovin. S tem, da se organizuje trgovstvo, se neposredno upliva tudi na blagostanje malega posestnika. Kljub temu, da danes zopet poudarjamo

In pa če se grof ustanovi tu v mestu, kakor se kaže, bi vi mogel ostati zadnje dni svojega življenja med tem zidovjem, ki vam jemlje sapo? Jaz bi kaj takega ne vsprejela, tudi če bi imela postati kraljica. Oh, kakó rajše imam naše gore! in tisto jezero, ki je takó lepo, da se mi radosti srce širi, ko ga zagledam! tiste oljke, kostanji, tisto sinje nebo, orostrano kakor dáleč sega oko! glejte, tu morate takó pogledati kvišku, če ga hočete videti kak košček; in odkar smo tu, nisem še prišla do tega, da bi vedela, na kateri strani vzhaja in da kateri zahaja solnce. In tista naša ljuba cerkviča, ki se sedaj zopet odpre — ker pravijo, da papež odvzame izobčenje — da bi je ne imela več videti? s tistim novim žrtvenikom, ki smo se zaobljubili, da ga postavimo svetemu Genesiu, brž ko bo dežela zopet blagoslovljena?... in da ne bi imela več slišati našega zvona, zvoniti vsaki dan sveto jutro in vsaki večer »zdruvo Marijo«? In pa kaj nič ne štejete tega, da bova tam živela skupaj z ljudmi, kateri govorijo vsi kakor midva, mej tem ko se tu ne more razumeti, kaj brbljajo, in na zadnje se nam še rogajo, kakor da bi oni znali najlepše govoriti.

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

—*

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Trenotek, ki ga je Bice čakala z nepopisnim strahom, a ga vendarle želela, se je vedno bolj bližal. Bavar, ki se ni nadejal nikakega vspeha od nadaljnega obleganja, se je nekako pogodil z Azzonom in odšel s svojo vojsko. Po malem so začele odhajati iz Milana in vračati se v svoje vasi in trge kmečke čete, ki so bile pritekale, branit mesto v dnevih opasnosti. Tudi Limontini so se napravljali, da se vrnejo v svoje gore, veseli in ponosni, ker so se bili proslavili pri tistem ponočnem spopadu; manjkali so med njimi le štirje možje, ki so bili poginili pod nemškimi sekirami.

Vojaki samostana sv. Ambroža so po namestnikovi določbi imeli ostati v Milanu. Ko so prišli voščit Limontinom

srečno pot, je Lupo pogrešil med njimi svojega dobrega prijatelja Vinciguerra. Poprašal je po njem in slišal, da je bil ubit pri nekem izletu iz predmestja pri ticinskih vratih. Nekateri njegovi tovariši so videli iz nekega stolpa, da je bil padel s konja, a se je še potem na tleh, vihteč svojo železno palico, kakor lev branil; bil je za trenotek izginil med gnječo sovražnikovo, ki so ga obdajali od vseh strani; mislili so, da je vlovljen, toda kmalu so zagledali njegovo krvavo glavo, nataknjeno na sulico. »Umr! je častno, spolnujoč svojo dolžnost kot hraber vojak; Bog mu daj večni mir!« je dejal Lupo; in na to so se še o veselejših dogodkih pogovarjali.

Tisto jutro, ko so imeli oditi naši vrli gorjani, je bil župnik naprošen, da bi na tihem poročil Ottorina in Bice. Dasi se je bil Azzone spravil s cerkvijo, je vendar trajala še v Milanu cerkvena prepoved, katera je bila odpravljena še le jeden mesec kasneje. Zato ni bilo prav nič nedostojnega in nezakonitega, če se je vršila poroka kar v naglici brez običajne slovesnosti in zunanega blišča, kakor bi bilo sicer primerno za takó imenitna ženina.

vaznost le tega stanu, se hoče pečati vendarle z drugim vprašanjem, ki je za danes postavljeno v prednjo vrsto; t. j. vprašanje organizacije našega delavstva.

Ako se čita naše tri strankarske liste: „Soča“, „Gorica“ in „Primorski List“, bi skoro rekli, da so gospodje okoli „P. L.“ vzeli organizacijo delavskega stanu v zakup. Pripisujejo si zaslugo, da so oni in le oni zavzeti za delavski stan, da oni in edino le oni so pričeli organizacijo tega stanu, in trdijo, da je stranka „Soča“ nasprotna delavcu. Iz pisave „P. L.“ same ali iz pogovorov onih gospodov, ki so najbolj razsvetljeni okoli „P. L.“, seveda se komaj dobro da razločiti, kaj je delavstvo. Da gre za krščansko socialno organizacijo, to se takoj vidi; da hočejo gospodje okoli „P. L.“ sami obdržati organizacijo delavcev v svojih rokah, to se še bolj vidi; kar se pa ne vidi, je to, kako hočejo delavstvo organizirati, in katero delavstvo imajo pravzaprav pred očmi. Konečno jim je delavstvo identično z maso. Svaha njih delovanja je torej pridobiti maso za se; v to maso pa najspada vsakdo, kdor se jim hoče pridružiti, naj si že bude delavec, ali ne, ali je že potreben delavske organizacije ali ne. Oglejmo si našo kronovino in poiščimo pravo delavstvo. Delavec pač ni oni, kateri vstopi k temu ali onemu obrtniku, k temu ali onemu gospodarju, da se sam prične gotovi obrti, trgovini ali sploh kakemu poslu z namenom, da ob svojem času na svojo roko obrt ali posel prične.

Takih ljudi imamo v naši kronovini ne mnogo; ali smemo jih li imenovati delavce? Ne! Pristevati jih moramo trgovskemu, obrtnemu ali kmetiskemu stanu, kamor imajo namen pristopiti o svojem času. Bi li morda bilo v korist, ločiti črevljarskega pomočnika iz obrtniške organizacije in ga staviti pod delavsko? Nikakor ne! Saj bi bilo to naravnost nasprotno njegovim interesom. Svaha vsakega našega črevljarskega, krojaškega ali kakoršnega koli pomočnika je pač ta, da postane sam samostojen mojster, samostojen obrtnik! Organizovali ga torej posebej proti lastnemu stanu, ta bi bila pač čudna. Novo ustanovljeno „Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko“ je radi tega prav po svojih pravih skrbelo za to, da je pristevati vse take delavce-pomočnike v trgovsko-obrtno organizacijo. Smemo li šteti našega brezposestnega kmeta med delavce? Tudi ne! Prvič lahko rečemo, da je v naši deželi jako piclo sejano kmetstvo, t. j. tako, ki je vezano za celo svoje življenje le služiti, ki nima vsaj svoje bajte, svojega malega kosca zemlje. Takozvani „stricev“ pa ne moremo šteti med delavstvo, ker žive v družini pri sorodnikih, in so po tej družinski vezi vezani na posestvo in na interese posestnika. Odstejemo li naše bajtarje, kmetke delavce, ki žive po družinah ter trgovske in obrtne pomočnike, potem se delavstvo v naši kronovini omeji na manjše stevilo. Brez dvoma spadajo pod pravi pojem delavca dninarji v mestih in trgih. Žive ob dnini in so vezani na ta zaslužek svoje žive dni. Računati moremo k delavstvu tudi posle v mestih in trgih iz istih razlogov; kajti razlika med njimi in prvimi je le ta, da so plačani eni na dan ali teden, drugi pa prejemajo plačilo deloma v stanovanju in hrani.

Delavci konečno, in to so pravi delavci, po katerih se je delavsko gibanje pričelo na Angleškem in Francoskem, kateri tvorijo pravzaprav delavski stan, ki se kot take zavedajo, ki se v drugih deželah organizujejo, in kateri so v svoji masi danes že velika moč, ti pravi delavci so oni, ki služijo velikemu podjetju in so od njega odvisni tako, da so sami brez tega podjetja, brez tega velikega kapitala brez eksistence. Vezani so od kapitala po eni strani, po drugi pa služijo kakor brezštevilni deli stroja, da se drug od drugega ločiti ne dajo. Zato veliko podjetje in kapital skušata spraviti v vedno večjo odvisnost in sužnost te svoje žive stroje. Zato se ta pravi delavec z vso svojo životno silo brani te sužnosti in si skuša pridobiti v združenju toliko močij, da tudi velikemu kapitalu vedno bolj odoljeva. (Konec pride.)

O antisemitizmu

(Govor Anatola Leroy-Beaulieua po českem prevodu priredil D. Lončar.)

(Dalje.)

Ali moremo pozabiti, da je bilo stoletja kristjanom prepovedano jemati obresti?

Da so bila brezobrestna posojila, katera se danes hvalijo nekateri socialisti, vedno le domišljija, da so bili židje dolgo edini posojevalci, ki so imeli nekako zakonito pravico? Za to pravico, ki so jim jo toliko zamerjali, da je bila naposled prepirno vprašanje, in so jo jim od polovice srednjega veka vzeli Lombardijski, za to pravico so dožni židje hvalo le krščanskim zakonom, kjer se je napačno razlagalo pobiranje obrestij od posojil, kar je dolgo veljalo pri naših bogoslovcih in pravnih. Ali se bomo potem čudili, ako kaže naposled žid za denarne stvari nekako prirodno podedovano zmožnost, ko smo ga za stoletja ločili od drugih strok delavnosti, ko smo ga mi sami omejili na oderuštvo, menjalnico, kupčijo, denarne posle? To je, ako hočete, slučaj atavizma, nekaka vrsta stoletnega prilagodjenja, ki ni v ničemer lastna semitizmu. V resnici ni to edini pojav v zgodovini. Ne verujete, da se odlikuje žid vsled denarne kupčije nad vsemi narodi sveta. Druge skupine, drugi narodi so bili vsled podobnih zgodovinskih zakonov enako določeni za trgovino, banke, za kupčijo z denarjem. Vzemimo n. pr. na vzhodu bivše prijatelje, svoje kliente iz dob križarskih vojen, Armence. Štejem si v cast, da sem bil eden izmed prvih Francozov, ki so se upali pokazati Evropi, koliko trpe ti kristijani v Mali Aziji, zapušteni od evropske diplomacije (Ploskanje). Mogel bi se ponašati, da sem prvi provzročil v Parizu na spomlad l. 1896. shod na korist teh žrtv brezsrčne politike. Veliki del teh Armencev se peča, kakor veste, zlasti v mestih, s trgovino in denarstvom. Drže se tako trdno, da v Mali Aziji in na vzhodu židje ne morejo z njimi tekmovali. Orientalski pregovor pravi, da je treba treh židov, da oslepajo enega Armenca. Od prelivanja krvi, katere ni mogla Evropa niti kaznovati, niti omejiti, nista bili daleč tudi sovraštvo in nevoščljivost, vzbujeni od armenskih trgovcev in upnikov. Često so kazale mohamedanske mase podobne strasti kakor naši antisemiti, ko so napadale in venile hiše Armencev. V Trapezuntu n. pr., kjer so se pečali Armenci s trgovino in imeli banke, kjer so na dolge obroke posojevali Muhamedancem vseh stanov, niso ti vedeli lepšega sredstva, kako bi poravnali svoje račune pri krščanskih upnikih, nego to, da so jim porezali vratove.

(Dalje pride.)

DOPISI.

V Gorici, dne 14. jan. (Dopis iz trgovsko-obrtnih krogov.) „Gorica“, dr. Gregorčič, svetnik Vodopivec, dr. Rojic in drugi, ki tvorijo slavnoznano „Goričanko baudo“, so opetovano priznali, da so ustanovili „Narodno tiskarno“ edino le iz tega namena, da gmotno uničijo Gabršček. Mislili so namreč, da pojde kar vse za njimi ter se vse obrne na njihovo stran, kakor se obrnejo vojaki, kadar jim zapove častnik: „Kehrt euch!“ Prvi, katere so lovili za seboj, smo bili mi, trgovci in obrtniki! Gregorčičevi uslužbenci so pridno odpirali vrata pri nas ter tako nekako narekovali, da mora vsak vložiti inserat v „Gorico“, ki je list dr. Gregorčiča. Iz obraza lovec na inserate pa se je že pri tem bralo: gorje ti, ako se protiviš. Bojkot te čaka! Tudi prvaki okoli „Gorice“ so tako o priliki agitovali za inserate ter spravljali nas na svojo stran, češ, da le lažje potem udarimo po Gabrščku!

Res, nabrali so jih nekaj, in s temi gospodarili prav po svoji volji. — Sedaj ob novem letu je bilo treba plačati tiste inserate! Človek bi mislil, da napravi dr. Gregorčič vsaj poštene cene, pa glej! Nekdo je plačal inserat. Izračunili so mu neki znesek, od tistega odbili (češ, kako smo kulantni, altro ché Gabršček!) 30% in končno svoto je bilo treba plačati. Dotični naš sodrug pa je le premišljeval, da je plačal preveč, in veliko več, kakor plačuje v „Goriški tiskarni“. Izračunil je, da je plačal pri vsaki vložiti inserata v „Gorico“ za celih 40 vinarjev več nego v „Goriški tiskarni“! Nekemu drugemu so zaračunili inserat tako drago, da se je mož prijel za glavo: za Božjo voljo! Za ta denar dobivam „Sočo“, je plačal inserat v njej, in še veliko ostane — nekod pa so prodali tiskovine baš za 100% dražje od „Gor. tisk.“! — Nekdo je bil radoveden, katera tiskarna je dražja, ali „Goriška“ ali „Narodna“. Vprašal je v eni in drugi ter se prepričal, da v njegovem slučaju je Gregorčičeva tiskarna dražja za cele 3 gld. Oni gospod je stopil tudi v neko italijansko tiskarno, ki pa mu je preračunila

dražje od Gabrščkove in nižje od Gregorčičeve! — K temu naj dostavim tudi to, da so v zloglasni listi „Narod“ vložili inserate kar tako samoooblastno, ne da so vprašali inserenta, češ, bo že plačal, saj se nas boji! — Sličnih slučajev je še dosti!

Zakaj navajam vse to? Zato, ker „Gorica“ ali iz peresa dr. Gregorčiča samega ali iz drugih vedno ponavlja jedno in isto, da Gabršček odira ljudi, da mu je le za žep, in v zadnji številki „Gorice“ sem čital zopet, da Gabršček zlorablja tiskarsko umetnost. — Iz gori navedenih slučajev je pač dosti jasno razvidno, kdo odira ljudi, kdo zlorablja tiskarsko umetnost, ali dr. Gregorčič ali Gabršček?!

Dalje postavimo se na to stališče! Gabršček je eden prvih slovenskih obrtnikov v Gorici, in njega hoče dr. Gregorčič uničiti gmotno. Kaj čaka nas? Saj se je nam že pretilo z bojkotom? Ali ni to naravnost skandal, če dr. Gregorčič in njegovi sodrugi napovedo ubogemu slovenskemu trgovcu ali obrtniku bojkot!? Seveda, dr. Gregorčič, dr. Rojic itd. imajo stalne plače ali velike dohodke, oni so že zavarovani na vse strani — in ti ljudje hočejo vzeti izpred ust kosček kruha slov. obrtniku v Gorici. Taki naj bodo naši — narodni voditelji?! Ne, nikdar! — Pa njihovo postopanje se že masčuje nad njimi samimi, saj v kratkem času zgube vso svojo veljavo, katera je stala le na — terorizmu! Upamo, da uvidijo to tudi tisti duhovniki, ki so bili že pričeli bojkolovati slov. trgovce.

Nam slovenskim trgovcem in obrtnikom ne preostaja drugega nego okleniti se novega „Trgovskega in obrtnega društva“ ter „Soče“, katera se je vsa na bolje spremenila, odkar se je otrsela Gregorčičevih okov in vezij. Gabršček je naš sodrug, njegov list je odprl stalno rubriko za trgovsko-obrtno reči — torej vemo, kaj imamo storiti!

Te besede sem napisal svojim sodrugom v premišljevanje!

(Opomba uredništva: Dopis priobčujemo, izrecno naprošeni od g. dopisnika, da ga gotovo obelodanimo. Ostal je v celoti tak, kakor je došel, le v jezikovnem pogledu smo ga malo popravili.)

Iz Čepovana, dne 13. jan. (Volitve volilnih mož). Danes ob 4. uri popoldne je bila volitev 3 volilnih mož. Izvolitev se je izvršila tako-le: Soglasno izven dveh glasov so izvoljeni: volilni možje za „Sočino“ stranko.

Čepovan je bil vedno zaveden, le v poslednjem času je nekaj ugaševala zvezda zavednosti! „Soči“ je dobro znano, pri kakšnem kovaču je bila skovana zaupnica čepovanske občine. Slavno staršinstvo je bilo dalo zaupnico na svojo roko, zavedni volilci pa so sedaj volili po svojem prepričanju takšne može, da bodo delali čast narodu in Čepovanu; voliti je treba take može, ki so za napredek naroda in za neodvisnost! Kar se tiče zaupnice, moram narediti izjemo pri nekaterih staršinah, ki niso bili navzoči pri „sklepanju“ zaupnice, par od njih je pa sedaj popravilo vso reč.

Čepovanci!

(sled 4 podpisi v originalu.)

Domache in razne novice.

Osebnost. — Vodja naučnega ministerstva je imenoval provizoričnim šolskim nadzornikom za novo šestletje učitelja Jos. Pich-a v Koprju, in sicer za italijanske ljudske šole šolskega okraja v Gradišču ob Soči, enako g. Andr. Lasiča za šolski okraj tolminski, g. Fr. Finžgarja za šolski okraj goriska okolica in za slovenske šole v Gorici in v gradiščanskem okraju, g. Mat. Kanteta za šolski okraj Sezana.

Našim somišljenikom. — „Gorica“ je dejala, da so čitatelji „Soče“ od novega leta sem — jako redki. To je pač le pobojna želja klepetave „norice“, kajti „Soča“ pridobiva — zvestih čitateljev. Res pa je, da je spretna agitacija skrčila staro število — naročnikov, sicer ne tako strasansko, a novih se ni toliko, da bi zgubo nadomestili. Nas vse to nič ne moti, marveč gremo po svoji poti naprej. Svoje somišljenike pa prosimo, naj širijo naš list povsod! — Med našimi naročniki gotovo ni — 5 „Goričanov“, nasprotno pa izhaja „Gorica“ ob podpori — naših somišljenikov. Ta se boji „zamere“, uni je „radoveden“ itd. — in si pusti pošiljati „Go-

rico“. Mi moramo to grajati in opozarjati na — brezobzirno doslednost „Goričanov“. Zob za zob! Ni drugače! Ne redimo gada na svojih prsih.

Volilno gibanje. — Prav zanimivo in poučno je; kaže nam, v katerih občinah vladajo klerikalni gospodje in — kje bo treba znanprej največ delati, da se klerikalizem v naši deželi zatere za vselej. — Volilni boj je ponekod prav hud. Mi smo zadovoljni z vspehom, zadovoljni celó v občinah, kjer propademo: kajti in tam je že pričel preobrat na bolje.

Na Tolminskem nam je zagotovljena $\frac{2}{3}$ -ska večina. Županija Tolmin je izvolila 8 naših, tudi Cerkno 12 „belih“ volilnih mož.

V goriskem okraju je po došlih sporočilih upati na $\frac{2}{3}$ -sko večino. Naši so sijajno zmagali celó v Čepovanu z vsemi 3 vol. možmi, dasi sta tam Berbuč in Grča častna občana in ima prvi tam svojo vilo, kjer se hladi vsake počitnice.

Na Krasu bodo velile proti „Goričanom“ skoro vse občine, vsaj glavne; $\frac{3}{4}$ -ska večina nam je zagotovljena. Takó trlé naši vplivni poročevalci.

Vse prav! Ne hvali pa dneva pred nočjo! Zató opozarjamo svoje somišljenike: Na delo! Izvolite le zanesljive volilne može!

Kardinal-nadškof dr. Mišla je izročil v roke župana Venutija 400 K v dobrodelne namene. Radovedni smo, v kake dobrodelne namene porabi magistrat ta znesek, in v koliko bodo deležni mestni Slovenci tega daru.

Cigani se klatijo v poslednjem času okoli mesta in tudi v mestu jih je pogostoma videti. Pri Soskem mostu in ob bližnjih bregovih Soče pa so se bili te dni kar utaborili v lepem številu. Prebivalstvo se jih boji, kar je le naravno, toda s ciganom je križ, kajti če ga zapodiš od hiše krog jednega vogla, ti pride v hišo pa pri drugem!

Kažipot in koledar za leto 1900. — Izšla je ravnokar ta prekorišna in za vsakega važna knjiga. Naročniki „Soče“ so vdobili to knjigo kot novoletno darilo z zadnjo številko „Soče“. Že na prvi pogled se uvidi, da postaja ta knjiga vedno zanimivejša in vsako leto tudi popolnejša. Zato se zahvaljujemo vsem v to poklicanim činiteljem, posebno slavnim županstvom, c. kr. davkarijam, sodnijam itd. za doposlane podatke ter se toplo priporočamo za nadalje v blagohotno podpiranje. Slavnim županstvom smo razposlali po en iztis, v nadeji, da nam bodo tudi ona v prihodnje stala na roko. — „Kažipot“ imamo le še kakih 100 iztisov v zalogi. Ker ima letos vrhu mnogo novega berila še koledar, upamo, da poseže slavno občinstvo po ostalih iztisih. Cena 80 kr. trdo vezan gld. 1-20.

Most čez območje Idrijo je našim vročekrvnim Italijanom kaj pri srcu. Če je le prilika, se ga spomnijo. Seveda, saj jih bo združeval z „domovino!“ Dne 22. t. m. bo konečna kolavdacija tega mosta, katere se bodo udeležile prizadete oblasti iz Italije kakor naše. Ko bi tačas človek mogel gledati v notranjost izvestne gospode!!

Nesramnost. — Prejeli smo ta-le zanimivi popravek:

Slavnemu uredništvu „Soče“ v Gorici. Podpisanec prosi na podlagi § 19. tis. z., da slavno uredništvo objavi proti dopisu iz Gorice z dné 2. t. m., ki je bil razglašen v „Soči“ dné 4. januarja t. l. št. 2., sledeči popravek:

Nij res, da je društvo dobivalo 8 let „Sočo“ in „Primorca“ „zastonj“;

Nij res, da je plačeval g. Gabršček 4 gld. navadnega daru;

Res pa je, da je g. Gabršček plačeval po 4 gld. na leto dotične društvenine, ki se je pobotavala pri izplačevanju onih listov.

Nij res, da je dr. Rojic pri seji ropotal; (kdo naj se ne smeje? Ur.)

Res pa je, da je ta odbornik opisal Gabrščkovo nehvaležnost do g. dr. Gregorčiča.

Nij res, da je bil g. Reja proti izbacenju „Soče“; res pa je, da je rekel ta odbornik: „Ker Gabršček ne daje „Soče“ po znižani ceni, naj se „Soča“ opusti!“

V Gorici, 15. januarja 1900.

Josip Hrovatin

(Pečat društva.) društveni uradnik, Na to čisto navadno nesramnost ta-le odgovor:

„Slovensko bralno in podporno društvo“ ima že od prvega po-

četka med člani tudi — podpornike, ki so vedno smatrani le za — dobrotnike društva, kar tudi so v resnici. Podpornina je določena na 4 gl. — dočim, plačujejo celo pravi bralnicarji menj. G. Gabršček je dajal mesto denarja — „Soča“ in „Primorca“, katerih naročnina je iznasala pač nad 4 gl.: Društvo torej ni plačalo za oba lista vsa leta niti bora. Odkar je izhajala „Soča“ dva krat na teden in je stala s „Primorcem“ 7 gl. 20 kr. (zadnje dve leti), Gab. ni hotel dati listov zopet le — za plačilo svoje podpornine 4 gl., (torej 3 gl. 20 kr. več!) marveč je naložil upravnistvu, naj naredi račun za gl. 7.20 ter — došteje podpornino 4 gl., da sta stala društvo prav za prav le gl. 3.20. Iz tega je razvidno, da je plačalo društvo za Gabrščekove liste v 10 letih le — 7 gl. 40 kr. proti temu, da je Gabršček smel biti — dobrotnik in podpiratelj društva, kakoršnih nima 10 drugih!

Iz tega je umevna nesramnost, da se sedanji odbor ali v njega imenu uradnik Hrovatin drzne se trditi, da društvo ni dobivalo listov zastoj, oziroma da je Gab. plačeval le dolžno društvenino, kakor tudi, da v isti seji, ko so brbljali o znižani ceni (— se to bi torej hoteli vedno imeti! —) niso povedali odbornikom resnice, češ: društvo mora Gab. plačevati celo naročnino!

Tako hvaležnost je zel Gab. od društva, kateremu je bil 10 let edino dobrotnik in pred leti mnogo časa brezplačen delavec, ko je bilo treba društvo po novih pravilih preustrojiti. Ko je bilo vse že urejeno, je sprejel od njega nadaljevanje g. Hrovatin — ali za plačilo. Ni čuda, ako je zdaj izstopil sam z 10 svojimi delavci.

Iz „popravka“ je razvidna dalje kvazarija dr. Rojca o — nehvaležnosti do dr. Gregorčiča. Gabršček nima vzroka biti hvaležen dr. Gregorčiču za nič! Gregorčič je pač dovolj grdo zlorabljal Gabrščka v svoje sebične namene. Ko mu je Gab. pomagal, da se je varno vsedel na vse stolce narodnega vodstva, ga je Gregorčič pahnil od sebe in noč in dan premišljeval: kako bi ga uničil. Ali naj mu bo za to še hvaležen? Naposled vprašamo: kdo je dal g. Hrovatinu pravico, pošiljati nam take „popravke“?

Občinstvo naj sodi, kakó infamno se v Gorici postopa s člani v družtvih, katerim je na čelu dr. Gregorčič. Enako je v „Slogi“ in „Sol. Domu“. Ni čuda, ako se pametni ljudje vedno bolj skrivajo pred proslulim Gregorčičanskim terorizmom!

Predpust v Gorici. — Prva plesna zabava v Čitalnici v soboto večer se je še precej dobro sponesla. Zeleti bi bilo le prihodnjo soboto večje udeležbe, — „Goriški Sokol“ je imel v nedeljo večer prvo plesno zabavo v svoji novi telovadnici. Udeležba je bila od strani moške mladine prav številna, plesalk pa je bilo premalo. Upati je, da se prihodnjo nedeljo razmerje poravnava.

Občni zbor društva „Solski Dom“, bo v četrtek 1. februarja 1900. v prilični dvorani „Solskega doma“ ob 11. uri predpoldne z naslednjim dnevnim redom: odborovo poročilo za leto 1898., društven račun za leto 1898., list za društvena naznanila; volitev treh pregledovalcev računov in treh razsodnikov; morebitni nasveti. Društven račun bo osem dni pred občnim zborom razporejen društvnikom na ogled pri denarničarju Iv. Berbuču, Novi most, 26.

Umrli pritnjen na zid. — Anton Persolja, posestnik na Travniku tik Šmartna v Brdih, je šel v gozd, sekati les za tako zvane „rakle“, ki se rabijo v podporo trtam, ter je peljal potem okoli 30 bremen domu. Cesta je slaba, in na nekem kraju se je voz nagnil in zvrnil ob zid. Persolja je bil k nesreči pri zidu. Voz ga je stisnil čez prsi in trebuh, da je revež pritnjen ob zid umrl. — Voznikom sledi iz tega pouk, da treba hoditi po takih slabih cestah pred vozom ali za njim, nikakor pa ne ob vozu.

Razgled po svetu.

Redni občni zbor „Naše straže“ se je vršil dne 14. januarja t. l. v dvorani „Slavjanske čitalnice“ v Trstu. Zbora se je vdeležilo več državnih in deželnih poslancev; mej njimi predsednik „slovanske krščanske narodne zveze“ na Dunaju gosp. Fran Povše, državni poslanec prof. Spinčić, državni poslanec dr. Žitnik, deželni poslanec dr. Dinko Trinajstić, dr. Mate Trinajstić, dr. Majaron in župan ljubljanski Ivan Hribar. Zastopanih

je bilo 13 narodnih gospodarskih društev in 8 slovenskih, oziroma hrvatskih časnikov. Ob 11³⁰ je podpredsednik „Naše straže“ dr. Krisper otvoril zborovanje ter pozdravil v imenu načelnitva slovenski in hrvatski narod na južni periferiji, tržasko slovansko občinstvo, državne in deželne poslance, ljubljanskega župana Ivana Hribarja in zastopnike slovanskega časopisja. Razkladal je ideje, ki vodijo „Našo stražo“, in sicer v prvi vrsti gospodarsko probujenje in gospodarska pomoč obmejnim Slovincem. Druga ideja pa je naša slovenska celokupnost in vzajemnost. Uresničenje teh idej pa hoče doseči „Naša straža“ s posredovanjem v vseh gospodarskih vprašanjih in z denarnimi podporami. Dohodkov je imela družba do zdaj 7654 kron, izdatkov pa 3603 krome. Prebitek 4050 kron je naložen v posojilnici. Ako pristopijo društvu posojilnice, občine, razna društva, in ko mu bode naklonjen deželni odbor kranjski, smemo pričakovati 20.000 kron rednih letnih dohodkov. Podpredsednik je končal svoj govor z besedami: „Tisto geslo, ki vodi tržasko in istrske Slovence, naj velja tudi za „Našo stražo“: „V edinosti je moč“.

Tajnik gosp. dr. Brejce je podal zgodovine dosedanjega razvitka „Naše straže“ ter priporočal preosnovo društvene organizacije temeljem krajevnih razmer. Blaginik gosp. stolni vikar Smolnikar je navedel statistične podatke o stanju društvene blagajne. Vsa navedena poročila so bila odobrena.

Za pregledovalce računov so izvoljeni gg. dr. Žitnik, Vatroslav Holz in Viktor Rohrmann v Ljubljani. K zadnji točki dnevnega reda je državni poslanec prof. Spinčić vprašal predsedništvo, kako stoji stvar kompromisa mej obema strankama na Kranjskem glede na „Našo stražo“.

Podpredsednik dr. Krisper je izjavil, da je to zadevno delovanje v teku ter da upa in želi, da bi ta akcija imela najboljši uspeh. Odvetnik dr. Pretner je v daljšem govoru utemeljeval svoj predlog, naj zbor „Naše straže“ izrazi željo, da bi se vse kranjske stranke združile v složno delovanje.

Odvetnik dr. Konrad Jančič je predlagal reorganizacijo društva na temelju podružnic. Podpredsednik je odgovoril, da se v tem pogledu ni storilo stalnega sklepa, a da načelstvo načrt o preosnovi društvenih pravil svojedobno razposlje raznim zaupnikom ob periferiji, ki poznajo razmere, da izrazijo svoje mnenje, da se bode mogel prihodnji občni zbor končno baviti s tem vprašanjem.

Dr. Krisper je z zahvalo zborovalcem in željo za napredek društva zaključil ob 12³⁰ zborovanje.

Z Goriškega sta bila navzoča le dva člana — dr. Jos. Pavlica in A. Gabršček. Pač veliko premalo! — Sploh se je opazalo, da je bila udeležba veliko preznatna, sploh pod vtisom občeslovenskega prepira! „Naša straža“ se smatra še vedno za strankarsko klerikalno društvo, ali vsaj kot tako, katero naj bi pomagalo utrjevati klerikalne pozicije. Zato je umevna hladnost na liberalni in sploh protiklerikalni strani. Ali to društvo je silno važno. Zato ga treba postaviti na d stranke, kakor naš „Solski Dom“, ako hoče vspevati. To se je na shodu v Trstu tudi naglaševalo od vseh strani — in isto željo naglašamo tudi mi! Naj bi se čim prej uresničila.

Körberju se se ni posrečilo, sestaviti novo ministerstvo, in najbrže se mu tako kmalu ne posreči. Listi so že prinašali imena novega ministerstva, ali tako ni mogote, ker bi bilo preveč levicarsko, zato mora Körber iskati drugih mož. Če jih ne najde v kratkem, prične sestavljati novo ministerstvo kdo drugi, najbrže tudi brez vspeha!

Čujejo se zopet glasovi, da bi prevzel sestavo ministerstva Gautsch; sestavljeno pa mora biti v najkrajšem času, ker se ima sniti državni zbor čim prej. Ne verjamemo, da bi bil baron Gautsch v sedanjih homatijah mož na svojem mestu.

V seji avstrijske delegacije dne 13. t. m. se je spomnil dr. Ferjančič tudi nas revnih Primorcev. Povedal je obilo britkih resnic, kako vlada nas zatira v prilog Italijanom, kako vlada greši, ko pusti, da raste greben irredenti, na mesto da bi dvignila slovensko-hrvatski narod v naših deželah, ki bi bil pravi bran proti Italiji in proti nakani primorskih Italijanov. — Hvaležni moramo biti dr. Ferjančiču za lepe besede, ali, žal, vlada upošteva vedno le še glas Italijanov, naš ostaja „glas vpijočega v puščavi.“ — Ali vendar upamo, da enkrat vlada le spozna,

kako krivičen je njen sistem v Primorju! „Kommt Zeit, kommt Rath“ — da bi le ne bilo prepozno!

Ferjančiču je odgovarjal Cambon, rekoč, da bi Ferjančič storil bolje, držati v mejah panslavistično propagando nego govoriti o italijanski irredenti. „Panslavistična propaganda“, kje le je ta strah? — dočim, je o italijanske irredente obstoju pač vsakdo prepričan, ako ni slep in gluha.

„Italia benedetta“. — O gospodarstveni in društveni situaciji Italije je prinesla pariska „La Revue des Revues“ zanimiv članek. Pisal je tisti članek marki Paulizzi di Galboli, tajnik pri italijanskem poslanstvu v Parizu. Zato se nam zdi članek še toliko bolj resničen in verjeten. Pričnimo: Za vsako mesto kakega profesorja ali pa še bolj kakega nižjega uradnika se razpisuje natečaj v policijskem uradu, da se zanj tam poteguje do blizu 150 lačnih kandidatov. No, mornarica težko dobiva svoje mehanike, industrija pa si mora najemati od drugod moči. — Ko je birokratski kandidat služil 6 mesecev brezplačno v kaki upravi, tedaj dospě po protekciji do plače 77 lir na mesec. Francoska s prebivalstvom 39 milijonov ima okoli 300 000 uradnikov, Italija pa hrani s svojimi 30 milijoni prebivalcev kar 400.000 parasitov. — Proračunsko stanje označuje Garboli tako: Celi proizvod doklade 6, davčni trošek 4, čist proizvod 2. To hoče reči, da država naklada svojim podanikom, ki plačujejo davek, dvakrat toliko, kolikor zahteva javna služba; birokratski parasiti provzročajo to razliko. Vsakikrat, ko plača italijanski podanik na davkarji 3 franka, treba plačati 1 frank za potrebni izdatek, dva pa za vzdrževanje uradnikov. V nekem mestu v Siciliji je konstatovano tako razmerje: carinarski dohodek znaša 22.000 lir, davek stoji 18.000 lir, to se pravi, da se štirikrat in pol toliko davka plača, nego zahteva javna služba. Da se proži 4000 lir za nujne izdatke, treba prepustiti 18.000 lir parasitom. — Italijanski sodišče je 162 s 24 prizivnimi in 5 kasacijskimi. Po 20 letnem službovanju pridejo sodniki na 3.500 lir plače; sodniki v pokoji, pretori dobivajo 4.500 do 4.800 lir. Učitelji in učiteljice imajo plače 500 do 700 frankov, katero dobivajo, ako jo sploh more plačati občinska blagajnica. (Pride še).

Vojna v južni Afriki. — Republika Oranje je napela vse sile, da nabere veliko vojsko. Vse mora pud zastavo, kar je sploh sposobno. — General Buller se je utaboril ob južnem bregu reke Tugela. Mislijo, da začno s tem nove operacije od angleške strani. Veliko stevilo angleških častnikov, ki so sedaj v Egiptu, odpotuje na bojišče, kakor tudi regiment Westkend.

Rusija in Angleška. — Položaj Angleške v južni Afriki je jako kritičen. Angleška vojska je skoro porazena, in najvažnejše postojanke: Ladysmith, Mafeking in Kimberley so v nevarnosti. Angleška je sicer poslala na bojišče novega poveljnika, ali ne more poslati novih vojakov. Kljub temu Angleži še vedno upajo na zmago, še vedno se zanašajo na svojo moč, le kadar se spomnijo Rusije, jim zaigrajo živci. Rusija je edina, s katero se Angleži ne morajo boriti z mornarico, katera pa more zadati smrtni udarec Angležem na kopnem. Vest, da je poslala Rusija še nekaj vojakov iz Kavkaza v Kušk, je počila v Londonu kakor bomba. Okoli Kuška je zbrano lepo stevilo ruskih vojakov, ker je znano, da afganistanski emir je bolan na smrt, in da po njegovi smrti buknejo nemiri. Rusija je torej pripravljena, da v slučaju nemirov prodre v Afganistan ter si tako otvori pot v Indijo, ki je izvor angleške slave in bogastva.

Umevno je, da Angleška tega ne bo mirno gledala, ker jej gre pri tem za ime svetovne gospodarice. Ali ker je zapletena v vojno z Buri, se boji ruskega postopanja v Aziji, katero je za njo zelo nevarno.

Raznotere vesti. — Na Dunaju so se usmrtili v preteklem letu 403 ljudje, in sicer 299 moskih in 104 ženske. — Zveza slov. učit. društev je izročila lepi diplomi gg. dr. Iv. Tavčarju in Iv. Hribarju, katera je izročila svojima častnima članoma na skupščini v Gorici. — Vedno bolj se potrjuje vest, da pride Menelik v Pariz za časa razstave. — Umrli je Manlio Garibaldi, zadji izmed sinov generala Giuseppe Garibaldi, star okoli 25 let. Italijanski listi naši so vsi „ginjeni“ radi tega. — Turčija je plačala Rusiji zadnji obrok po vojni, kateri je bil plačilen lani. — V

Trstu je bilo koncem leta 1899. — 167.286 prebivalcev brez vojakov.

Srbsko ministerstvo je odstopilo. 13. t. m. je hotel kralj pomilostiti znane „upornike“, ali Gjorgjevič, miniterski predsednik, se je temu uprl, vsled česar je prišlo do odstopa ministerstva. Novo ministerstvo sestavi Novaković.

Zveza slovenskih in istrsko-hrvatskih županov. — Na shodu slovenskih in istrsko-hrvatskih županov dne 17. avgusta 1898. bilo je sklenjeno, da se ustanovi „Zveza slovenskih in istrsko-hrvatskih županov“. Da bo novo društvo, čegar ustanovitev se je na shodu županov tako navdušeno pozdravila, zamoglo začeti svoje poslovanje, je treba, da mu pristopijo člani. Kakor je iz pravil vidno, morejo biti člani župani, podžupani in občinski svetniki slovenske in hrvatske narodnosti. Kdor torej le-teh pristopi društvu in vsaj od slovenskih in hrvatskih županov pričakujemo, da storé to vsi — naj se oglasi pri ljubljanskem županu gospodu Ivanu Hribarju, kateremu naj ob jednem naznani, kedaj bi po njegovem mnenji najbolje kazalo, sklicati ustanovni občni zbor. C. kr. deželno predsedstvo kranjsko je post „tot discrimina rerum“ z odlokom št. 5105/pr. z dne 20. oktobra l. l. odobrilo pravila za to zvezo, katera prijavimo prihodnjt.

Narodno gospodarstvo.

Vinoreja na Krasu.

(Dopis. Konec.)

Pripravil jim je potrebne aparate, nože itd. za cepljenje, in tako učil brezplačno kakih šest mesecev drveno in zeleno cepljenje. Žalibog, nekatero seme je padlo tudi na kamenita tla, ali večina v rodovitno zemljo! Isto se je letos pokazalo pri državnih darilih, kjer so bili nadarjeni trije iz Ivanigrada, eden iz Preserje, eden iz Svetega itd. Sploh pa moram reči, da na spodnjem Krasu ima prvo mesto v vinoreji Ivanigrad oziroma Zagrajec in Preserje. V Kommu sta tudi dva velika vinograda na ameriški podlagi, ali sta last Živečev iz Trsta. Posebno v Ivanigradu kmetje, mali in veliki, vsakateri že ima svoj vinograd na ameriški podlagi, česar se drugje po Krasu, žalibog, ni vidi. In to je glavna zasluga g. I. Štreklja. Ivanigrad je imel namreč največ slušateljev na njegovih poukih; skoro brez izjeme so izurjeni v novem vinogradništvu.

Pred dvema letoma je bil dopis v cennjeni „Soci“ s Krasa, kateri je opisal vinogradništvo Krasa; na prvo mesto je postavil Preserje. Bila je istina, ker po g. A. Štreklju so se prvi poprijeli, in njihovi vinorejci, g. Fortič, jih je pripravil do tega, da so zavzemali isto mesto z domačimi trtami. Ali sedaj je začel preobrat vinoreje radi flosk-sere, in na čelo nove vinoreje se je postavil Ivanigrad.

Obžalovati pa moramo, da razvoj vinoreje na Krasu ovira močno plitev svet in pomanjkanje zemlje. Mnogo kmetov ima vesele do vinoreje, ali regulovanje doprinaša tako velikanske stroške, da kmet istih s težavo zmore; evo 1/2 orala regulovanja stane okoli 600 K brez družih stroškov. In potem voziti iz jam zemljo, kar je počasno in sila drago! Vlada bi imela Krasu kaj pripomoči za prispevek vinoreje in kmetijstva sploh. Še do sedaj nismo dobili brezobrestnega posojila, katero bi imelo pospešiti itak revni stan vinoreje, in Bog ve, kedaj ga dobimo? Razum pogozdovanja nimamo Kraševci nič podpore od države! Furlanska planjava je dobila od države 200.000 gl. za namakanje polja. Tudi Krasu bi trebalo, kakor Furlanom, pa za to, da bi zemljo vozili na kameniti svet! Za to bi se morali poslužiti male železnice, katera bi z malim trudom nabavila zemljo na kameniti svet, kar stane sedaj z vozovi veliko truda in stroškov. Sploh pa ravno na Krasu se vlada glede kmetijskega napredka prav nič ne zanima, akoravno je lega in svet za vsake rastline prikladen, edina zapreka je primankanje zemlje. In za to nam treba aparatov, siromašni kmet si jih ne more omisliti, ako mu vlada ne opomore. Vlada bi bila dolžna, našemu kinetu pomagati na višo stopnjo vinoreje, ki je edina podpora kmetijstvu, ker drugače mora propasti revni kraški kmet!

C. kr. režija tobaka na Dunaju je poverila lokalno prevazanje tobaka v Trstu slovenski ekspedicijski tyrdki R. Pretner, kar služi v dokaz popolne zanesljivosti te tvrdke.

